„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у злату)
на годину 32 дин., на пола године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

лист целокупне српске народне слободоумне странке.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 40. У Новом Саду у недељу 12. марта 1889. ГОДИНА XXIV.

НА ЗНАЊЕ
СВИМА СРПСКИМ ПЕВАЧКИМ ДРУШТВИМА.

1. Средишњи одбор постарао се за оборену цену на рекама: Дунаву, Сави, Тиси и Драви а тако исто и на државној жељезничкој прузи tour — retour. Карта ће важити неколико дана пре и после Видовдана; том картом моћи ће се на свакој станици ући и изаћи.

2. Пошто је средишњи одбор мњења: да ће много певачких друштава видовданску петстогодишњицу походити, те пошто је не могуће да сва певачка друштва учествују при литургији, јер кор црквени не може толики контингенат певача примити а и самом певању сметало би, то је овај одбор учинио следећи распоред:

А. Службу до вјерују певају следећа друштва: вршачко, панчевачко, митровачко и карловачки ђаци с богослови.

Б. После вјерују до свршетка певају следећа друштва: сомборско, кикиндско, новосадско, бечејско и земунско.

В. Причасно пева само сентомашко певачко друштво.

Г. Опело певају следећа друштва: бечкеречко, вуковарско, сентомашко, шидско, осечко и румско.

Овај распоред одбор је учинио да лакше падне певачким друштвима, јер ће бити архијерејска служба, па је тешко тако дуго време у великој врућини одстојати.

3. Ако би требало ком друштву израдити оборену цену на другој каквој жељезничкој прузи, то молимо да нам се у што краћем року стави до знања где је седиште дирекције и име пруге.

5. Одбор има на расположењу литографисану службу Станковића како ће се о Видову појати. Ову је службу одбор морао литографисати јер у служби има два „алилуја“ и два „благословен грјади“ — дакле да не буде забуне.

5. Ако славна певачка друштва пристају на овај распоред, молимо да известе средишњи одбор путем писма или путем јавности.

6. Молимо још једном певачка друштва нека нам што пре до знања ставе: које песме мисле певати о слављу а које на беседи? Ђутање оспорава рад одборски а и напредовање у песмама самих певачких друштава. На посао, ко је за посао.

У Руми 8. марта 1889.

СРЕДИШЊИ ОДБОР
за видовданску прославу.

Молимо све српске листове да ово отштампају.

КРИЗА.

(ж) Скандали у угарском сабору достигли су у последње време своју кулминацијону тачку. Радња сабора своди се на огорчену, одвратну личну борбу између појединих посланика и странака, какве у угарском сабору до сада није било. На дневном реду је дебата о обранбеном закону, но у сабору се о свему другоме више говори, но о томе предмету. Но не само то. У ту борбу између појединих парламентарних странака, увучена је и светина са улице. Стање је постајало сваким даном све критичније, док није пуцањ из револвера турско-бечејског посланика осветлио ситуацију и изнео на видик сву грдобу таке борбе.

Да објаснимо те појаве у неколико речи, па да означимо и становиште, које ми према тим појавама заузимамо.

У први мах, кад је законски предлог о обранбеном закону стављен на дневни ред, изгледала је борба, коју су обе опозиције угарског сабора повеле против владе, донекле разумљива. У смислу нагодбе, склопљене између Аустрије и Угарске 1868. припада угарском земаљском сабору право, да с времена на време одређује количину (контингенат) регрута, коју је Угарска дужна дати у заједничку војску. То несумњиво право угарског сабора доведено је у питање §-ом 14. новог обранбеног законског предлога, којим се одређује до душе количина регрута угарских, али се не одређује и време докле ће Угарска морати ту количину регрута давати заједничкој војсци. У нагодбеноме закону од 1868. (§. 11.) изречено је јасно, да одређена количина регрута има важити десет година, да се дакле после десет година има количина регрута по ново одредити. Тај недостатак у §. 14. новога закона дао је повода обема опозицијама, да поведу најжешћу борбу против Тисе и његове владе, захтевајући допуну тога параграфа. Министар-претседник је у своје време изјавио, да се §. 14. новога закона има исто тако разумети и тумачити, као и §. 11. нагодбеног закона од 1868., да он не пристаје ни на какву измену тога параграфа и да ће за случај, ако сабор упитни параграф не би без икакве измене, са огромномвећином примио, дати оставку.

Министар-претседник Тиса, ставио је био дакле кабинетско питање у пуној форми, одредио је тачно и јасно услове, под којима ће остати и на даље на влади — и шта смо видели? Видели смо, да је Тиса сам изменио §. 14. према захтевима опозиције, видели смо дакле, да је стављено кабинетско питање повукао натраг, или простије: да није одржао задату реч. Према томе логично би било, да је борба, поведена због §. 14. против владе, онда, кад је захтевима опозиције за доста учињено, легла. Опозиција се могла поносити својим успесима и с потпуним правом је могла пребацити влади, да таким поступком не чува довољно свој углед пред народом, јер ако ико, влада треба да одржи задату реч, особито у тако важној ствари, ако у опште мисли, да се у будуће на њену реч што полаже. Но опозиција је могла само то учинити — и ништа више. Она није никако могла захтевати (придржавајући се строго парламентарности) да Тиса даде оставку, све дотле, до год Тиса има већину саборску уза се и док год ужива поверење круне. Понављамо, придржавајући се строго начела парламентарности, није Тиса претрпео никаква пораза. Но ствар да богме, са свим друкчије стоји, кад је посматрамо са чисто моралног становишта. Ту је пораз владин јасан, несумњив.

Код §. 14. видимо дакле да опозиција није успела да обори владу. И можда је баш та околност, што се опозиција преварила у својим очекивањима, највише и придонела, што је са толиком жестином наставила борбу своју против владе, код §. 25. обранбеног закона. §. 25. одређује наиме, да је наставни језик у школама једногодишњих својевољаца немачки и да они својевољци, који на крају прве године службовања нису у стању положити часнички испит, морају још једну годину служити. На то је опозиција захтевала, да се начело паритета између Аустрије и Угарске консеквентно спроведе и у обранбеном закону, да се часнички испит полаже на мађарском језику, шта више, да се за угарске пукове уведе команда на мађарском језику, за тим, да се остане при једној години службовања итд. Са чисто стратегијског гледишта (а то је код војске најмеродавније) не би се захтеви опозиције никако могли уважити. Да не доказујемо опширно, изнећемо само један пример, кога је навео један виши часник у нашој војсци: две испиднице (патруле) сретају се на своме путу, и разуме се, први ће им посао бити да обавесте једна другу, шта су све приметиле о непријатељским положајима, јачини, кретању итд. Како је то могуће, ако не знају какав заједнички језик, на коме би се споразумети могле? Но да видимо разлоге, које опозиција изнаша.

У првоме реду долази државо-правно питање. Нагодом од 1868. признато је доуше право аустријском и угарском сабору око вотирања количине регрута, али је уједно и владаоцу, као највишем господару у војсци, признато суверено право на врховну управу и унутарњу организацију војске. Питање је дакле, имаде ли један или други сабор права одређивати, каквим ће се језиком служити војска? Док владина странка тврди, да сабор не може имати тога права, јер је то ствар унутарње организације и управе, дотле опозиција тврди, да је то чисто државо-правно питање, које се има у духу нагоде решити, те би се по томе и у војсци ваљало служити мађарским језиком у истој мери и у истом обиму, као и са немачким. Против немачког језика је опозиција и за то, што држи, да је то први покушај германизацији мађарског племена. Против друге године службовања наводи опозиција чисто практичне разлоге, тврдећи, да неби било целисходно, да се ђачка омладина за читаве две године узима из школе, тим пре, што се од њене интелигенције и онако може очекивати, да ће за једну годину стећи бар онолико исто војничка знања, колико обичан регрут за три.

То би било укратко језгро дискусији о обранбеном закону. У сабору су сви ти, па и многи други, ситнији разлози, изнашани за и против законског предлога о обранбеном закону, дебата је исцрпена са свим, и ми ипак видимо, да препирка, управо свађа у сабору, траје још непрестано и да сваким даном постаје све жешћа. Шта више, у последње је време о томе закону слабо и било говора у сабору, читаве седнице је испуњавала лична и партајска борба. Према таком стању ствари јасно је, да опозицији није главна ствар закон сам, него да она ову дебату једино у тој цели води, да опструкцијом примора владу на оставку. У својој борби није се она трзала ни од каквих срестава и на послетку се тако далеко дотерало, да је и имунитет посланика и лична безбедност појединих грађана дошла у питање. Да ли ће опозиција са својим намерама успети — то ће време показати.

Посматрајући целу ту борбу у сабору са нашег политичког гледишта, ми држимо, да се не морамо ни за једну ни за другу саборску странку нарочито епофирати. Нама може бити потпуно све једно, да ли ће на столици угарског министра-председника седити Тиса или гроф Апоњи. Држање владе према народностима било би једно и исто и положај народности не би се ни за длаку променуо. Како стојимо под Тисом, то знамо. Како би стојали под Апоњијем, то можемо судити по ономе, што је исти у сабору до

ЛИСТАК.

ЛАКРДИЈАШ.

ОД ГАСТОНА ШЕДЛЕРА.*)

I.

„Лаку ноћ, Шарлоте, поздрави и мајку-Мартен!“

„Хвала, хвала, мили другови; лаку ноћ!

При тим речима подиже комичар Шарло Мартен огрлицу својега капута, тури руке у џеп, изиде из позоришта и упути се лаганим, једноставним корацима улицом д' Орселовом, поред позоришне каване, и уђе у т. зв. ри де мартир. Неколико тренутака по том застаде пред једном кућом и погледа у пети спрат, са којега је, поред свега познога доба, долазила кроз прозор једна светлост. Са осмејком на лицу пређе улицу, заврони, и пролазећи поред домара, повиче пријатним, звучним гласом: „Комедијаш“ и појури уз степенице у пети спрат. Још пре него што се попео, отворише се врата и старица, чије лице беше осветљено од светиљке, повиче:

„Јеси ли ти, Шарлоте?“

„Ја, мати; добро вече мати!“

Обема рукама загрли он старицу и поче је обасипати пољупцима, као да је хтеде, да је угуши. Пошто затворише опет врата, седоше обоје за сто, који беше постављен за двоје. При пријатној топлоти, која је владала у соби, причао је Шарло мајци својој о свим појединостима тога вечера, помињао је и најмању ситницу; наводио јој је она места своје улоге, која су се најбоље допала; причао јој је о стварима својих другова, ћаскао је речју о свакому и свачему. И она, мајка-Мартен, слушала га радо, вољно, и смејала се крај свих њених шездесет година, као млада девојка и седећи у својој наслоњачи поносом је посматрала свога синчића, „лакрдијаша“, као што се он сам називао уз неко скептичко ругање.

Шарло је јако волео своју мајку! Ишао је још у школу, кад му је отац умрло и од то доба посветила му мајка сву љубав и нежност. Она га је, као девојку какву, васпитала и одњеговала, непрекидно се бринући за њ', стрепећи и од најмања кашља његова, радећи дан и ноћ, само да би набавила све шта им је потребно, јер није могла да поднесе, да му што год не да. Кад је одрастао и постао момком, рећи ће јој једнога дана: „Мати, ја хоћу да будем глумац!“ И она не само што је пристала на то, него му је шта више улевала одушевљења и у мислима јој је излазила најлепша будућност његова; она га је чисто гледала славна, где му тапше одушевљена публика и где га једно за другим изазива..... Тада буде ангажован од позоришта у Монмартру где још једнако глуми.

Он није био никако велик уметник, али љубимац редовних посетилаца тога позоришта. Његову мршаву лицу са црвеним испалим јабучицама, великим устима и дугим зубима, његову гласу, који је дрхтао, који као да је долазио из кларинете, у опће његовој игри, могао си се сит насмејати кадгод је ступио и то му је у четврти прибавило гласа. Није га тиштало, што није више имао успеха, та дивила му се мајка његова!

Свој мирни, домаћи живот не би био дао ни зашто, нити је хтео, да зна што за други живот, па кад би га другови позвали после представе на какву забаву, одговорио би осмејкујући се: „Мати ме чека!“

Једном допаде Шарло јада и туге. Једнога вечера живо се препирало у конверзацијоној соби позоришта; свак је викао, псовао, говорио о томе, како ће послати девере, речју, расположај је био буран. Кад је комичар ушао пружили су му новине. Он је читао дугачак чланак неки, у којем се напало на комичаре; од свију увреда Мартен је само једну разумео: вели се, да комичари нису кадри, да осећају ни један једин истинит осећај. Кад је у вече дошао дома пружи својој мајци новине, показујући прстом на чланак а при том не рече ни речи. Кад је дочитала, рече он, а при том му се скотрљале две велике суве низ образ:

„Реци, мати, је ли истина, да ја тебе истински не волим?

И у тренут ока загрли мајка-Мартен својега сина; њен поглед, који је севнуо на мах, као да је изазивао непознатог увредитеља и она повиче:

„Да дође само, па да сам види, да ли ти мајку твоју истински не волиш!...“

II.

Једнога децембарскога вечера било је позориште препуно. Приказивао се први пут комад, који је на једној великој париској позорници јако успео. Крај све зиме хтела је мајка-Мартен, да види приказ; јер, помислите само, њен Шарло игра главну улогу и име му је велики слови било на позоришном листу штампано.

И Мартен је пожњео прави тријумф. Сваки пут, кад је оставио позорницу, зачу се бурно тапшање, које га је са својим одјеком пратило иза кулиса. Још никад се није тако уживео у улози; он је развио сву снагу и показао на једанпут сав свој дар. И то само зато, што је од све публике само видео једну једину особу, своју мајку! — која је на дну паркета била и махнито тапшала. Тог вечера је играо само за своју мајку.

Кад је после последњега чина пала завеса, изазвали су Мартена неколико пута.

Мајка-Мартен се журила у највећем одушевљењу, да се што пре дохвати изласка, шта

*) Ова дирљива прича добила је 1886. прву награду париског „Фигара“ за саставак у прози, између 1000 приспелих новела.

сада говорио, кад је било речи о народностима. Нама не преостаје ништа друго, но да сачекамо онај тренутак, кад ће и Мађари сами доћи до уверења, да је консолидовање Угарске, као државе, једино могуће у потпуноме споразуму са народностима.

Дочек Николе Пашића.

(Извештај изасланог дописника „Заставе.“)

Београд 10. марта.

Данас смо стигли са „Делиградом“ и Пашићем на њему у Београд. Да вам сад довршим извештај о нашем путу из Базијаша овамо.

Када је Пашић ступио на српско земљиште, управо на српске даске „Делиградове“, поздравио га је адвокат Милутин Марковић са подужим и лепим говором, у ком описује напоре радикалне странке до данас. У Пашићу гледа говорник знамење радикалне странке, и поздравља паћеника, који се после 6 година враћа у отаџбину (живео!)

Пашић је био тронут овим лепим дочеком. Очи му пуне суза, глас дрхти и он у највећем узбуђењу благодари на срдачном дочеку. Заслуга, што су начела радикалне странке победила, није — једног човека, већ свих једномишљеника. Један човек није кадар ништа, ако за собом нема народ, странку. Понављајући то своје уверење, вели, нек свако ради онолико колико може... Троструко „живео Пашић!“ орило се по Дунаву, а одјек тог громогласног звука одбијао се од Клисуре и кршних српских гора. Значајно је, да аустријске власти нису дозволиле, да се Пашић на угарском земљишту не само поздрави, већ да му се ни једно „живео“ не викне.

Када се спустисмо у доње просторије лађине, беше настао опроштај Пашићев са пријатељима из Вел. Градишта, који су се то вече вратили доле низ Дунаво. После тога се весеље продужило до у саму поноћ, када се „Делиград“ уз свирку и песму пут Београда крете. Друштво беше најпријатније расположено, говорило се о прошлим тешким данима, и о бољој будућности.

У Дубравици се скупио народ пожаревачког округа и по оној киши и ветру, на дунавској обали чекао пола ноћи да угледа свог љубимца. Дочек у Дубравици беше збиља — сјајан. Са српске обале Дунава грувале су прангије, ракетле су јуриле као муње кроз помрчину, а народ је клицао од радости. Исто тако беше и у Смедереву. Зора је свитала кад „Делиград“ стаде у Смедереву. Буктиње, ракетле, свирка и узвици: „Живео Пашић!“ то беше дочек честитих Смедеревца. Пашић скиде шешир и захвали се на дочеку. Затим се отишло у лепо намештене просторије главне гостионице. Настао је банкет, на ком је пало више лепих здравица. Председник тамошњег одбора радикалне странке, говорио је о мучној борби радикалаца. Треба гајити уверење да радикална странка има живота сад више но икад и у Пашићу гледа народну контролу, који ће пазити да странка не скрене са свог пута. — Пашић се захваљује на дочеку, у уверењу да се тај пријем тиче више начела, но њега лично. Наш народ никад није признао за добро оно што је зло, и држећи се тога он је извојевао више слобода, а ако буде истрајности извојеваће још и више. Здрави странци и Смедеревцима.

Бранко Токин, панчевачки изасланик, вели да су Смедеревци „дијадема“ радикалне странке. Хвали њихову издржљивост и жели да се са таком издржљивошћу свију изведе сав радикални програм. (Живео!)

У јутру смо се кренули из Смедерева и у 10 сах. били смо у Београду. Београдски дочек је био најсјајнији. Људи, који су досадање дочеке гледали, тврде, да у Београду још нико није био тако дочекан. Доњи град беше пун света. Радници из градских радионица изашли су на градске бедеме и одали пошту народном прваку, па чак је и војна музика свирком из града поздравила Пашића. Град, калимегдан и дунавска обала беше пуна света. И шлепови беху начичкани светом. У најмању руку било је бар седам хиљада душа на станици. Читавих четврт часа није се друго ништа чуло, но „живео Пашић!“

Г. Љубомир Ј. Рајић, слушалац права, у име многобројне присутне омладине, г. Пашића је поздравио тада овим својим говором:

Врли домољубе наш!... Велики Србине! — У пркос свих гнусних недела, која у овој дивној земљи, не од скора, једно паклено коло неколико вајних Срба — презривих себичњака и жалосних будала — чињаше и чини као слепо оруђе, непристрасном повесницом оцењених, душмана племенитом народу српском — велимо: у пркос тих гадних сплетака — света истина и неумитна правда ипак побеђују.

Плодови ове преславне победе јесу догађаји нарочито од 4. и 22. декембра прошле, и од 22. и 23. фебруара ове године. Добро их сви знамо, па да их, с тога, овде и не помињемо. И кроз све те догађаје, ма да су сасма разних облика, провлачи се једно и исто узвишено биће: српска народна мисао, чије се, дакле, остварење огледа у свима чисто народним, а праведним, победама...

Светлим делом твојих карактерних другова — овим твојим спасом — испуњена је једна од најдражијих, највећих и најсталнијих жеља огромне већине народа нашег. А за такво истинито народно расположење извесан доказ јесу и ови искрени пресрети и дочеци многих твојих пријатеља.

Па и један део београдске омладине, никако не могав остати равнодушан према величанственом и, за сваког иоле осетљивог, дирљивом призору: према давно жељеноме повратку изгнанога праведника и узор-родољуба у драгу му домовину — тај омладински део, подељен у две групе,*) радосно пресрета те и дочекује те.

Тим жарким пресретом и дочеком, ми, и у име свију својих једномислилаца из свесрпске омладине, теби, Пашићу, најочигледније и најсмелије изражавамо пуно одобравање на сав твој дојакошњи јавни рад. А у красноме часу, када, тако рећи после једне своје смрти, први пут слободно и одважно стајеш на независно земљиште своје и наше миле домовине — око тебе сада сакупљена омладина свечано ти залаже своју озбиљну реч: да ће уз-а те и уз твоје, вазда праве, другове бити непрестано донде, докле год будете доследни себи самима, т. ј. докле год будете корачали ставом, на којој сте и данас.

У то име, и само у то име — Пашићу, најискреније поздрављајући те свесрдном добродошлицом, ми ти из дна душа својих узвикујемо: слава ти! — живео!!!...

На више места говор је прекидан најбурнијим „живео!“ из хиљадама грла.

После тог говора г. Пашић одговорио је у главноме: да је у своме повратку добио небројено поздрава, пуних израза симпатија и одобравања на рад његов и другова му. Но сви ти поздрави беху махом од његових начелних пријатеља, који у хвалењу његовог рада, похваљујући следствено и свој, не могаху — разуме се, — бити баш савршено беспристрасни. Али у оцени омладине, која је, по својој природи — како рече г. Пашић — вазда чиста од свих страсти — може се наћи најпоузданији суд о свим делима. „Па кад омладина тако мисли и суди о јавноме раду моме и мојих другова“ — рече г. Пашић — „значи, да наш рад одговара потребама и интересима нашег народа“. Нагласи, да сав њихов дојакошњи рад беше махом теоричан; а зачетак на практици тек је сада... И, на послетку, даде најјача израза обећању, да ће се он са својим друговима из свих сила трудити, да и у практици остану потпуно доследни свима својим назорима... Завршујући свој, пун узбуђења, говор, г. Пашић захвали омладини на дочеку и говорнику на лепоме поздраву....

Уз бурне узвике: „Живео Пашић!“ одвезао се Пашић у варош, праћен великим низом каруца. Из унутрашњости стижу силне честитке и депутације. **Ив.**

*) Још 9. ов. м. по подне једна група била је лађом до некле отишла у пресрет г. Пашићу, а друга је г. Пашића дочекала на београдском савском пристаништу.

Немири у Будимпешти.

Прошли четвртак био је у Будимпешти дан затварања. Полиција је хватала и затварала на кога је наишла и на кога је посумњала само, да хоће да демонстрира. Затворила је тог дана преко 100 особа, међу којима је било и вазда деце и жена.

Одмах из јутра полиција је почела живо радити и предузимати све мере, да не дође до већих демонстрација. И она је у томе успела. Неколико је њих затворила, па онда по наредби министра просвете добила је команду и над двориштем политехничке школе, тако да ђаци ни су били ту у власти, најпосле и киша је падала. Све то беше узрок, да јачег „покрета“ није могло бити. Тако је дан, као што кажу, у миру прошао. Али око 7 сати у вече почеше се шегрти враћати с посла. Ишли су у повећим гомилама, и овде онде викали су „доле“ и певали песме. Но деца су међу тим мирно понашала, као и свет што је за њима ишао, а кога није било много. Тек кад је полиција почела да се спрема на „рад“, поче се свет више скупљати, да види шта ће бити. И било је сад света на окупу 400—500 душа. Неколико шегрта повичу „доле“ — а то беше доста за полицију, да отпочне делати. Са четир стране коштаблери на коњима јурише на светину. Наста ужасна вика. Почеше бегати, ал у том стигоше и пешаци коштаблери, те почеше хватати. Хватали су све што им је под руку пало. Кад су тако нахватали до 70 особа отерају их у главну полицију. Било је ту, као што рекосмо, и деце и жена. Ове је полиција хтела одмах да пусти, али оне нису хтеле: ни су хтеле да оставе своје мужеве, браћу, синове. Тек кад су стигли у главну полицију, жене одступише саме, јер ни су могле да подносе више безочност неких коштаблера.

Кад је полиција са похватанима прошла поред куће, у којој је клуб крајње левице, прозори на тој кући беху отворени и неколико посланика гледали су са њих како полиција води похватани свет. „Сад видимо шта радите! Срам вас било!“ повикаше посланици са прозора. Један коштаблер на коњу повиче им: „Затворите прозоре, иначе ћемо пуцати!“

* * *

То после подне изишао је указ министра просвете Чакија управљен на сенате велике школе и политехнике У указу том вели министар, да ће затворити универзитет за овај семестар ако ђаци не буду мирни и не буду се реда држали. На сенат политехнике управио је министар Чаки још и наредбу да двориштем између политехнике и природословног института не заповеда више универзитетска власт, већ полицијска.

* * *

Тог дана у саборској седници пребацио је заступник Салај министру Тиси, да не тера своје познате коње, већ друге. Каже, да Тиса то чини што се боји; променуо је коње, да га свет не позна. Министар Фејервари вели да то није истина: Министар тера већ од три месеца једног мркова и једног зеленка. Салај одговара и вели, да му је мило, што није тако познат са шталом министра Тисе, као министар Фејервари.

У седници сутра дан у петак, посланик Б. Орбан потргне реч о јучерашњим затварањима. Каже, да је видео на истоку Бедујине, који путнике пљачкају, али овакву злоупотребу права јачега, као јуче у Будимпешти од стране полиције још никад није видео. Кад је изустио речи: „Полиција се тако бећарски понашала“... председник га је опоменуо на ред. Орбан за тим прича шта је јуче полиција радила и како је хапсила, па завршује са речима: Шта хоће Тиса? Хоће валда да народ отера у револуцију?

Будимпешта, 10. марта.

Овде се сада много говори и пише о промени у Тисином министарству. Највише о томе пишу полузванични листови, што се има узети као одговор на опозиционе листове, који тврде, да је и сам Тиса у опасности, да за који дан падне. Колико опозиција има право — не зна се. Једно је међу тим истина, а то је, да се Тиса у овај мах у врло тешком положају налази. Јуче пре подне био је код краља у приватној аудијенцији, а одмах после тога била је министарска седница, којој је и корски заповедник Филиповић присуствовао. Опозициони листо-

---

више, гурала је своје суседе на страну. Стала је код тамнога изласка, кроз који излазе глумци. У својој великој радости је заборавила, да огрне тешку вунену мараму, коју је држала преко руке. У осталом, она није осећала зиму, она је ишла горе-доле, говорила је гласно, постала је нестрпељива и учинило јој се, да се никад није тако дуго свлачио. Једва се једном укаже, и она му се баци око врата и шаптајућим гласом рече:

„Ах, мој мили!... мој мили!...“

Мартен притиште мајку своју на срце и измуца:

„Дакле... задовољна си... мати?“

„Ти још питаш!... Ах, мој Шарлоте!“

Тог вечера им је дошао њихов мали стан, као каква палата, тако су били сретни, тако им се сјајно указала будућност, и вечераше уз шампањац — тим га је изненадила мајка-Мартен — слађе и лепше него икада.

О, како је леп такав живот!...

III.

Другога дана у вече, поред свега успеха, био је Мартен врло забринут. На хвале и признања сваког одговарао је усиљеним смешкањем. Био је узбуђен, једио се због сваке маленкости и он, који је био сушта благост, сваки час је корео хвалинара позоришног, журио своје другове и наваљивао на редитеља, да, као обично, три пута куца.

„Шта ти је?“ питао га је један од другова.

„Није... ништа... али мајка-Мартен кашље јако, мислим, да је синоћ, кад ме је чекала, назебла.

„Сирота! Тек не ће бити опасно?“

„Хоћу, да верујем, да не ће бити!“ рече Мартен а при помисли, да може бити опасно, прође га језа и он побледе под шминком

Кад се вратио кући, стајали су, као обично два тањира на столу, али мајка-Мартен је лежала у својој постељи и њено стање, као да се погоршало. Поред свег тог, да не би узнемирила још већма свога сина, смешкала се, распитивала се за догађаје тога вечера и подсећала га на синоћни тријумф а тиме се повратило у ње одушевљење и она за тренутак заборави на болест своју, на ватру у грудима. Сув кашаљ прекине је у речи, али добра старица не изгуби свој хумор.

Другога дана изјави лечник, да је запаљење плућа. Осам дана касније угледа Мартен на крај коридора суседкињу своје мајке и поплаши се, не знајући управо зашто.

„Хо'те брзо, господин' Шарлоте, мајка вам је врло болна, — хоће, да вас види!“

Више није чуо. Појури, отискујући људе, који су му долазили на сусрет, на страну, та, он би их био строжало да су му пута препречили били!

Брзо пређе степенице и не дишући заста у ходнику, јер не смеде ући, не зкаде шта да ради. Са дна малога стана зачу се од једаред дрхтајући глас, који га пробуди, на који се трже:

„Је си л' ти, Шарлоте?“

„Ја сам, мати,“ рече полако улазећи. Затим не смеде ништа рећи, бојећи се, да ће морати повикнути.

Мајка-Мартен, сасвим бледа, усправи се мало у постељи и обгрли својим сувим рукама главу свога сина, привуче га к себи и притиште му на чело пољубац и стењући изусти:

„Шарлоте мој... Шарлоте мој!... Ах!... Јадни сине!“

Па, као да је само чекала, да се врати њезин син, па да умре, паде јој глава на јастуке, не свинувши своје суве руке са главе синовље.

IV.

Суморан, тужан, грозничаво-сјајним погледом у очима, али без и једне сузе, ишао је Мартен са спроводом до гробља. Само, кад су носачи брутално спустили сандук на ужету у раку, учинило се свакому, да хоће за сандуком и он у раку!... Он корачну напред, али блед, укочених очију, заста код раке и стисну песницу, да су му нокти ушли у длан... Затим даде се аутоматски одвести од својих пријатеља, који беху поплашени због његове мирноће, те га с тога до почетка представе не остављаху...

Јер он мораде играти!... Већ дан пре морало је остати позориште затворено, јер није било никога да га замене, а другови су били тако добри с њиме!... Ма да су били сретни, ипак су послали на одар мртвачки мајке-Мартен венац!... Он није могао никако, да их остави у таковој неприлици... па зато је хтео да игра!

Он је одиста играо и то дивно, пожњео је успехе, какве нико не би рекао, да ће пожњети, и публика прсну у гласан смех. Уметник, да, у том тренутку био је прави уметник! Гледаоци су му учинили формалну овацију, а који су га први пут видели, рекоше одушевљено:

„То је комичар! Та гле'те само, како од смеха плаче!“

И одиста, сви мишићи на лицу његову се развукли, његова велика уста се од смеха такођер развукла, а из очију му потекоше мале суве, које су остављале беле пруге на црвену лицу. То му је дало такав комичан изглед, да публика није могла да дође себи од силна смеха.

Једва се сврши представа. Мартен оде у своју гардеробу, пресвуче се и оде не оправши шминку са лица. Другови га хтедоше задржати и повести; али он им није одговорио ништа на њихову пријатељску молбу и позив, као да је био глуво-нем. За тим отвори уста и добродушно осмејкујући се, рече:

„Мати ме чека!...“

Ганути, одиста ганути заћутаху сви, поштујући његов неизмерни јад.

У ситним пахуљицама је падао снег.

Мартен подиже огрлицу од свога капута,

ви изводе из тога, да у тој седници није било говора само о текућим пословима, него и о нечем другом, иначе каква посла има корски командант у министарској седници. Тог истог дана после подне били су код краља такође у приватној аудијенцији кнез-примас Шимор и крунски чувар Слави. Мисли се, да је краљ тражио и њихово мишљење о данашњем положају. Да има нечега у ствари, види се из тога, што полузванични листови, да забашуре главну ствар — Тисино љуљање — пишу сад свуда о промени у Тисином министарству. Тако се каже, да се министар при двору Орци, а ком је од две године амо поверена управа министарства унутрашњих послова, жели, да се тај посао одузме од њега, пошто му као министру при двору није седиште у Будимпешти, већ у Бечу, те мора већином у Бечу да борави, па не може, као што би требало, да врши и дужности једног министра унутрашњих послова. Тиса је вољан да испуни Орцију жељу, само сада још не може. И он сам хоће да не буде више министар финанција, те кад буде време дошло, он ће оставити министарство финанција а узеће опет министарство унутрашњих послова. Онда може бити да ће бити засебан министар финанција, а може се управљање тог министарства дати и Барошу, министру конуникација. Но поговара се и још нешто, а то је, да ће Фабињи, министар правде, и Сечењи, министар трговине иступити из министарства, па на њихово место да дођу други људи. Зашто су из владиних кругова баш на та два човека окомњеле стреле, бог ће га знати.

Толико сам нашао за вредно, да вам саопштим. Како ће се најпосле све свршити и на шта ће изићи, то сада не може нико не сигурно рећи.

Политички преглед.

Општински избори у Бечу. 9. о. м. били су у другом изборном срезу у Бечу избори. У том срезу највише има званичника и учитеља. Имало је да се попуни 12 места. Та су места сад попуњена са 7 либерала и 4 антисемите. Овака победа антисемита јако је огорчила чивутску штампу, те ова сад све сиче од јада. У Бечу, у мирноме Бечу, па да антисемите имају своје странке! Пре неког времена, почеле су чивутске новине да се јадају, како Беч постаје све више словенски, а у самој ствари ишло се за тим, да Чивути скреву пажњу са себе, да се отпочне хајка на словенски живаљ у Бечу, да само они буду на миру. Чивути су до сада реквирирали Беч као своју варош; виде сада, да Бечлије долазе к свести, те сад надају дреку, да се до неба чује. Кад им сва та вика не помаже, они указују прстом на словенски живаљ у Беч — да воду замуте, па онда по њој да лове.

Немачка и Енглеска. Између Немачке и Енглеске нису до сада баш најбољи односаји били. Бизмарку је то замука, и он је сада послао свог сина у Лондон, да изравна пут за зближење између те две државе. Да боме, извесне новине на рачун тога иду још и даље, па пишу, да се ту не ради само на зближењу између Енглеске и Немачке, већ и на неком савезу између њих. Идемо да видимо, колико има истине у томе.

Село Александрово у Србији у опасности да се расели.

Пре десетак година неки Банаћани, највише Неузивци населили су бливу Ниша село Александрово. Пре неколико месеци појавио се Турчин неки, који се истиче као власник земљи, на којој је Александрово, па оглашује по новинама, да хоће ту земљу да прода. Чудновато је заиста, да се тај Турчин после толико година истиче као власник тој земљи, а још је чудније да је ондашња влада могла да упути сироте Банаћане на земљу, за коју се не зна чија је. Ми се надамо, да ће данашња радикална влада моћи да изведе ту ствар на који начин на чисто, па да ће село Александрово остати то што је и данас.

О тој ствари читамо у нишкој „Слободи“ ово:

„И либерална и напредњачка владавина, са својим чудноватим неуспесима на сваком кораку, јако подсећају на човека, за којег се вели, да је левом ногом пошао у свет. За фаталисту су сви радови њини красна збирка примера, како у сваком раду ваља имати и среће, јер се у рукама малерозна човека и најлепша жеља искрене у оно, на што сам ни слутио није. За нас који не верујемо у судбину, јасан је узрок овој својој малерозности њиховој, и мислимо да он не лежи нигде на другом месту, већ у непажњи при вршењу послова, за које се тражи бар најобичнија опрезност. А тога су наши власници најмање имали. Мислећи, да је дрскост најбољи пут у политици, они су се служили само њоме, па су за то и дочекали, да их се човек и преко воље мора сећати, чим почне говорити ма и о најситнијем догађају из њихова времена.

Један такав пример навешћемо у овоме чланку, не као доказ њихова рада, већ као велику невољу, у коју је запало једно насеље наше прекосавске браће Банаћана у околини нишкој.

Пре десет година једна стотина Срба из Баната понуди и замоли тадању српску владу, да јој допусти населити се у нове српске крајеве, затраживши једно парче земље бесплатно, са још неким олакшицама, што се пореза тиче, за неко извесно време.

Влада српска пристане на то, и као последица тих преговора, поникло је недалеко од Ниша дивно сеоце Александрово. Име су му дали по имену данашњег краља нашег и с највећим напором свили су ово мирно гнездашце.

Српска је држава многе новце утрошила, мучећи се да нашу пољопривреду подигне на што бољи ступањ, а овога је пута врло лако дошла до једног лепог и великог угледног добра. Сеоце је дивно уређено. У њему се у велико примењују многи они алати и сеју разноврсни усеви, за које се „Тежак“ толико година безуспешно бори. Околни сељани гледају то и угледају се на њих, те тако имађаше изгледа, да ће се тај благотворни утицај моћи раширити на оба ова округа: и топлички и нишки. Ниш поодавно ужива користи од вредних руку ових пољопривредника, јер се њихова разноврсна зелен одавно доноси на нишку пијацу. Са тако оскудним средствима учинити тако брз напредак, могу само вредне и заузимљиве руке. Сад су већ и грађу спремили да цркву и школу подигну, а звона су већ набавили и у опште су на путу, да целој околини покажу, како се од вредна човека није ништа отело.

И у тренутку кад хтедосмо рећи: хвала Богу, александровски нам попа исприча велику невољу своје паствe. Турчин један, који је десет година мирно гледао како се ово сеоце развија, појави се ово дана, баш у овоме листу, са једним оваким огласом:

„Као сопственик по тапији потврђеном и изданој ми од суда округа топличког, продајем из слободне руке имање звано: Село Александрово“ и т. д.

Имали смо прилике да читамо, како се у Америци често дешава, да се појединци још и данас јављају као наследници читавих села па чак и целих вароши, а недавно је некаква господа Стјуарт полагала право на целу Америку, доказујући, да је од Колумбова порекла, па смо и овај оглас урачунали међу ту врсту тражбина. Али ствари су се друкчије окренуле. Мусломанин збиља хоће да растури ово мирно гнездашце. Ко му у томе помаже, то ће се брзо сазнати. Власт „врши своју дужност“ и „мири“ село с „господаром.“ Турчин опет, објашњује сиротим Банаћанима, како они треба да плате 50 дук. за хектар па да „задрже имање као своје.“ Жалосно! По сто пута жалосно!

Ми не знамо какви су правни основи овога Турчина. Све што нам из целе ове ствари излази, јесте ово двоје: ћутање његово толико година некако нам је сувише загонетно, али нам је врло јасна илустрација сметеног рада оних људи, који су тако лакоумно повукли толики свет и населили га на земљи, за коју се данас сопственик појављује.

Данашња радикална влада, која има тај непријатни задатак да исправља неправилности прошлих влада, мораће и ову неправилност решити у корист ни кривих ни дужних Александровљана, па ма на који начин то са сопственником изравнала. А сељанима александровским могли бисмо препоручити, да се тако брзо не одлучују на корак, који су намислили, јер румунско-бугарска Добруча, у коју су се намислили селити, не може им никад бити толико мила, колико српском крвљу натопљена краљевина Србија, и ако признајемо да други народи умеју много боље од нас ценити вредне и разумне пољопривреднике“.

Вести из места и са стране.

„Куд се дева Немањино благо“. Пишу нам из Руме: „Случајно ме нанесе пут јуче у с. Јазак. Ту сам се састао са неколицином својих пријатеља, па међу осталим дође реч и на промену настојатеља у манастиру Јаску, т. ј. да одлази администратор Никола Бошњаковић у Петровце на парохију, а на његово место да долази Спиридон Илијћ из Грчетега. Ово да како не би никакво чудо било, јер и досад су настојатељи премештани, али је велико чудо, па и срамота, да се даје управа манастира ма коме из света, без контроле и икакве евиденције, па када овај случајно у немилост падне, или по милости се унапреди, а он онда све што у манастиру има, продаје, те у новац преобрати сигурно, да после може други бољи манастир купити. А да ово не говорим безразложно, износим штованим читаоцима „Заставе“ и онима, којих се тиче, да прочитају. Дана 6. 7. и 8. марта донашали су из манастира Јаска у село Јазак на воловски коли жито чистину у зграду старе школе и то у великој количини преко 20.000 ока, у похрану изручено. О прошлом румском вашару дође Ђ. П. мл. из Б., изванредни пријатељ администраторов, те све свиње отера. После тога однео је исти господар 40 хектолитара добре шљивовице и од десет акова буре са старом шљивовицом у Беочин. Ономад пак отерао је и последње супрасне крмаче за домазлук остављене, те као што се чује продаће о. Никола још и волове и коње, те тако, кад нови настојатељ дође, биће: узајмљуј из народних фондова, да се може живети. Ово је жалосна појава у нас Србаља, да нема никакове контроле над овим агама, јер по досадањој пракси у овом манастиру управо управља Нена и Херцег Стева, који и рану пренаша. Чудо дивно, да нису већ продали и цара Уроша? Да, ал нема на њему злата, нити ичега од вредности. Чујемо, да ће управу манастира новом настојатељу Спиридону предати г. Лемајић протосинђел, те му на срце мећемо ову ствар, да види, је ли у манастирском рачуну новац од добивеног жита у количини од 20.000 ока, ракија у количини од 40—50 хл., свота од продатих свиња на румском вашару, свота добивена за супрасне крмаче и још много друго. А ако не, нека се то од сахранитеља поврати путем суда, те нека се о. Никола не награди парохијом, но епитимијом и клепалом. А честити о. Спиридон кад дође, ако има новаца, моћи ће први дан ручак купити, ако не, онда може испаштати велики ускрмњи пост“. ю.

† **Лазар Николић.** Пишу нам из Добрице: „Овде је пре десетак дана умр'о Лазар Николић, српски народни учитељ (у миру) и сликар, у својој 65. години. Покојник се родио у Јарковцу. Учитељујући у Добрици (као учитељ ту је делао више од 40 година), кад дође године 1853. славни српски сликар Константин Григоријевић Данило, да слика добричку цркву, поче се уз овога учити сликарству, што је неколико година трајало. Имајући воље и дара за сликарство беше то доста за њега, да је могао после сам примати сликарске послове. Тако је довршио добричку цркву, па онда је радио и за друге цркве. Његових радова има данас црепајска, делиблатска и друге цркве. Међутим се није окануо учитељевања, већ је радио и као учитељ, и као сликар, и као књижевник. Познавајући се лично са Константином Григоријевићем Данилом, могао је најбоље да изнесе рад и живот тога сликара, и он је то учинио. Његови радови у том погледу треба тек да се доведу и свезу, да се приреде, али то неће бити тешко. Покојник је у „Застави“ оставио тако богата материјала за животопис К. Г. Данила (још и год. 1888. изилазили су његови чланци у „Застави“), да уз мало труда може све то да се уради. Осим тога прикупљао је материјал за живописе Тодора Илијћа Чешљара, Марка Завишића и Константина Арсеновића. То је што се до данас зна, пошто је те своје радове штампао, а питање је, шта је остало још у рукопису иза покојника. Као српском учитељу, као српском сликару кличемо за покојником: Слава му и вечан помен у српском народу!

Трговина.

= **Нови Сад**, 11. (23.) марта. На горњим, на будимпештанској пијаци је цена шеници престала опадати. И ако су домаћи млинови па и спекулација ограничили се у куповању за најнужније своје покриће, цена је се шеници учврстила, пошто на доњим станицама жељезничким за иноземство није престало куповање. И кукурузу је цена горе чврста.

На нашој пијаци није што живљега рада све до овога часа ни са једним зрном. Довоз је слаб, цене нису ни попустиле ни напредовале.

Плаћа се за шеницу новосадску, шајкашку и сремску 6 ф. 80—90 н. Наполица 5 ф. 70 н. Јечам 4 ф. 70 н. Зоб 4 ф. 80 н. Кукуруз 4—4 ф. 20 н. Све од 100 кгр.

Брашно. Израда је умерена продаја јако умалила. Млинови су издали нове ценовнике по којима је брашно бело са 40—60 н. средње и црно са 20 н. јевтиније, — а црно број 9 са 20 нов. скупље. Грис са 40—60 н. јевтинији. Мекиње по старој цени. Данас су цене брашну ове:

Број	0	1	2	3	4	5	6
ф.	15.20	14.60	14.20	13 60	13.20	12.40	11 40
	7	8	8½	8¾	9		
	10.60	10.—	9.—	8.—	7.—		

Хлебно I. 8 ф. 20 н. II. 7 ф. 20 н. Грис А. 15 ф. 40 н. В. 15 ф. 40 н. С. орд. 14 ф. 40 н. Мекиње и ситне и крупне 4 ф. Све од 100 кгр. са џаком заједно а, постављено у кућу, на паробродску или жељезничку станицу. (Парни млин В. Фајта.)

На осталим нашим пијацама није какве важније промене до, што се цене свакој роби наших вртара-бостанџија према извозној каквоћи робе им — сасвим ниске.

На месарској и свињској пијаци слаба продаја но, угојени су свињи на доста високој цени, пошто их мало на пијацу доспева. Плаћа се за тешке свиње 46—48 н. средње 45—47 н. лаке меснате за помрошњу меса 44—46 н. од 1 кгр. Теоци 8—16 ф. од ком. Јагњци 6 ф. 50—8 ф. 50 н. од пара.

Вино и ракија. И ако се колски путеви у неколико поправили ипак је врло слабо тражење вина и ракије. У наших виноградара и винарских трговаца је задоста па и изврсне каквоће новог и старог вина. Цене су сасвим умерене. Вино лањско бело 8—12 н. шилер 9—14 н. Црно 18—24 н. Старо бело 10—16 н. шилер 12—18 н. црно 32 до 42 н. Комовица чиста права по јачини 14—20 н. шљивовица 18—26 н. Стара фина шљивовица 32—48 н. Све од 1 литре.

*

У Будимпешти 10. (22.) марта. На житној берзи готова шеница само умерено нуђена; воља за куповање доста ограничена, па и ако је тенденција остала мирна покрај промета од 15.000 м. ц. цене су се чврсто одржале. Са осталим зрнима је мало промета било но, тенденција и цене су остале чврсте.

Плаћана је шеница потиска тешка 80. 7 ф. 60 н. 79.5 7 ф. 55 н. 79. 7 ф. 50 н. 78.5 7 ф. 40 н. Пештанска 80. 7 ф. 42 и по н. 79. 7 ф. 40 н. 78.5 7 ф. 40 н. Стонобеоградска 80. 7 ф. 60 н. Бајска 77.5 7 ф. 20 н. Сенћанска 78.5 7 ф. 47 и по нов. Све на три месеца.

Термини: Шеница за пролеће 7 ф. 7—8 н. за јесен шеница 7 ф. 35—37 н. шеница за мај-јуни 7 ф. 19—20 н, Кукуруз за мај-јуни 4 ф. 80—82 н. Зоб за пролеће 5 ф. 25—27 н. Репица за август-септембар 11 ф. 32 и по н. до 11 ф. 37 и по нов.

*

У Будимпешти 9. (21.) марта. На недељни вашар догоњено 2171 ком. разне пасмине рогате марве. И ако је мање него обично догоњено није цена напредовала. Плаћани волови угарски тешки 22—25 ф. лакши 19—21 ф. сеоски 18—20 ф. краве угарске 17—20 ф. биволи 15—17 ф. Све од 100 кгр. живи на мери.

*

Течај златног и сребрног новца на пешт. берзи од 11. марта.

4% угарска златна рента — — —	102 05
5% „ папирна „ — — —	94·45
Дукати — — — — — — —	5·65
Наполеондори (20 франака) — — —	9 59
Немачке држ. марке — — — —	59·35

Најновије вести.

— Из Будимпеште јављају, да ће може бити још данас изаћи у званичном листу указ, којим се министар при двору Орци решава дужности министра унутрашњих послова. — Министар Фабињи је поднео оставку. Тиса га је молио да управља министарством правде, док му се заменик не именује. Фабињи се томе одазвао.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

(Стигли 11. марта у вече).

Беч. Бивши краљ Милан отпутовао је одавде.

Лавов. Из Одесе брзојављају пољским листовима, да се Васиљевић, који је отишао, да саопшти краљици Наталији ступање краља Александра на престо, изразио, да ће се Наталија и митрополит Михајло кроз неколико дана вратити у Србију.

Петроград. Генералађутант Петар Шувалов умр'о је.

тури руке у џеп, и механички се упути уобичајеним путем у ри де Мартир.

Кад је дошао пред кућу, у којој је тако дуго становао, он застане, погледа горе, али тамо није било светлости, која чисто позива човека себи у госте!... Он задрхта, спопаде га од једном грозна страва, он стаде бегати управо без свести. Случајно удари оним истим путем, којим је тог јутра ишао спровод, пређе баријеру и дође до зидова од гробља. Брзо, као мачка попе се на зид, и не мотрећи на то, што је оставио себи колено, једним скоком био је на другој страни.

Махнито, као луд, ишао је преко гробова, скакао је преко каменитих крстова, који су му на путу били. Велико, суво тело његово давало му је фантастичан изглед мислио би сваг, да је дух, који је изашао из једнога од тих хиљаду гробова.

На мах застаде. Пред њим, у свежој земљи је стајао крстић од дрвета, на којем је белих слова било исписано име: Мартен. Он паде на колена, памтење се повратило... он се сећа!... Цео живот му је прошао кроз памет, очајнички је прививао мајку своју... плакао је, рикао од бола... али, само је одјек чуо. Каква промена у његову сву организму: срце му је било брже него икада; дух му се збунио, он се ваљао по земљи, махнито је гризао тле, тако, да му се уста напунила песком.

На мах заигра осмејак око усана му... Тамо доле, из дубљине, као да је чуо глас, мио глас, глас своје мајке, која га пита:

„Јеси ли ти, Шарлоте?“

„Ту сам, мила мати!“ повиче и без свести паде доле. Тело му се сасвим урило у меку земљу, као да је хтео, да легне поред своје мајке. — — — — — — — — — — — — — — — — — —

У јутру, кад су чувари као обично обилазили гробље, приметили су на једном свежем гробу, који још није био обграђен, неку гомилу, без икаква облика, покривену снегом.

„Сигурно какав пас, који се довукао, да издахне на гробу својега господара?!“ рече један чувар клекнувши доле, али одмах упрепашћен стукну натраг и повиче:

„Човек!“

Он се саже, метну руку на срце, те рече:

„Мртав је!“

Тело је било сасвим ушло у меку земљу, чувар га подиже, убриса прљав снег са лица и указа се глава Мартенова.

Из полуотворених усти, око којих је смрт оставила осмејак пун наде, из лакрдијашких усти, као да су долазиле речи:

„Ту сам, мила мати!“

С немачког превео —нъ.

ПРИПОСЛАНО.

КОЊАК

грофа Стевана Кеглевића, у Промонтору,

награђен је на бриселској светској изложби почасном дипломом, као највишим одличјем. — Овај коњак лечнички прваци најбоље препоручују против неуредна сваривања, болести у стомаку, плућних и грудних болести, телесне слабости и т. д.

Оригиналне бутеље могу се свугде добити.

СРЕДИШЊЕ ЗВАЊЕ:

Budapest, Rudolf-rakpart 7.

✝

Са неизмерном тугом и болом у души, јављамо свима сродницима, пријатељима и знанцима, да је наш нигда незаборављени син, брат и супруг

МИЛОШ КАРАПАНЂИЋ

дана 2. (14.) марта 1889. год. после дугог и тешког боловања у својој 36-ој години преселио се у вечност.

Тело милог нам покојника опојано је у Бешчанској цркви и матери земљи предано.

У Бешки 2. (14.) марта 1889.

Ожалошћени: Аца Карапанђић отац; Ленка Карапанђић супруга, Катица Попов сестра, Владимир син, Зорка, Љубица, Јелена кћери.

✝

Са неизмерном тугом и болом у души, јављамо свима сродницима, пријатељима и знанцима, да је наш нигда незаборављени син, брат и шурак

ИВАН ИСКРИЋ,

дана 4. марта 1889. год. после кратког али тешког боловања у својој 22-ој години преселио се у вечност.

Тело милог нам покојника опојано је и у породичну гробницу положено.

У Алибунару, 12. марта 1889. год.

Мита Искрић, отац; Христина Искрић, рођ. Максимовић, мати; сестре: Десанка, Даринка, брат: Бранко. Зет: Бранко Токин. Панчево. Сестра: Милка Б. Токин, рођ. Искрић. Панчево.

ОГЛАСИ.

Оглас.

Петроварадинска имовна општина издаће путем јавне дражбе своје **крчевине** под најам за пољопривредне цели на 6 и 7 година односно од дана дражбе до 3. (15.) **октобра** 1895. и 1896. и то:

1. априла п. н. к. т. год. у 10 сати до подне у Сенајским Барама око 26 јутра.
2. априла п. н. к. т. год. у 10 сати до подне у Каракуши око 90 јутара.
3. априла п. н. к. т. год. у 10 сати до подне у Грабовачком Острову око 55 јутара.
4. априла п. н. к. т. год. у 10 сати до подне у Барадинци око 25 јутара.
5. априла п. н. к. т. год. у 10 сати до подне у Високој Шуми око 34 јутра.
8. априла п. н. к. т. год. у 10 сати до подне у Јаков. Кључу око 13 јутара.
8. априла п. н. к. т. год, у 3 сата по подне у Гибавцу око 9 јутара.

Свака је крчевина подељена у више честица од 4—5 јутара. Но примају се понуде и на целе комплексе појединих крчевина.

У име закупнине за прву годину (од дана дражбе до 15. октобра 1889.) има се при дражби положити једна трећина од досталне своте, а остатак крајем месеца августа п. н. к. т. год.

За следеће године има се у целости полагати целокупна закупнина вазда 15. октобра п. н. к. у напредак.

На 7 година изнајмљује се крчевина у Сенајским Барама и Грабовачком Острову; остале крчевине на 6 година.

Поближи увети саопштиће се приликом дражбе на лицу места а могу се дознати и пре дражбе код шумарије у Купинову и Кленку као и код господарственог уреда у Митровици.

У Митровици дана 7. (19.) марта 1889.

Господарствени уред
петроварадинске имовне општине.

1—3

Institutrices, Bonnes,

francaises, alemandes, anglaises cherchent engagements pour de suite, par l' **Institut pädagogique,** à Budapest, Andrásy út 28. (Hongrie). Louise Schwarz Spiegel.

1—3

ФРАЊЕ-ЈОСИПА

БУНАР ГОРКЕ ВОДЕ.

„Најбоље чистило за родиље."

Проф. др. Лобмајер у Загребу.

Др. Владан Ђорђевић, шеф санитета краљевине Србије, препоручује исту и као у колико сигурно у толико благодејствујуће сретство у таким болестима, у којима је нужна употреба благо растварајуће и чистеће минералне воде — 22. августа 1880.

Треба увек изрично тражити: Фрање Јосипа горке бунар-воде. Продаје се свуда.

6—10 Управа у Будимпешти.

ЗА МОЈУ ТРГОВИНУ У ВЕЛИКО

ЕРДЕЉСКА СУКНА И ЋЕБЕТА

потребујем једног млађег помоћника. **ПАЈА РАДАНОВИЋ**
у Осеку.

1—2

ГОСТИОНА
КОД „ПЛЕВНЕ"

издаје се од 15. априла под закуп. Упитати се ваља код

ГЂЕ ЕМЕ КРАЛИК
у Новом Саду.

1—3

ХОТЕЛ „ЕУРОПА"
у Митровици (на Сави)

издаје се од 1. маја ове године на три или више година под кирију.

Овај хотел лежи у сред вароши на две главне улице од којих једна води управ на колодвор.

Пред хотелом држе се годишње пет сајмова; зграда је сасвим солидно зидана у најбољем је стању, на кат је висока, те састоји се: у партеру из велике кафане у којој се приређују игранке. Одма уз кафану је велики салон за рестаурацију. Две лепе собе сходне за точење пића за простију публику. Најпосле велика кујна са избом (шпајзом). У првом спрату има тринајст пространих соба за госте. У згради лежећој у дворишту има кујна и две собе, три шупе, једна велика и једна мала штала.

Уз двориште је повелики врт са лепом верандом и две леденице.

Рефлектанти могу добити даљи обавештај код

Ђ. пл. Милекића
у Митровици.

3—3

Онима, који се интересују за цигље, креч и творнице цемента.

Као специалисте, за обртни начин (индустријални) грејања, препоручујемо: набавку **планова и прорачуна трошкова**, као и **руковођења при подизању** или грађењу периодички затворених: белгијских, каселских са пламеном и продужбених: престенастога облика, парцијалних, паралелних и **оннастих** — рупчастих — **фуруна** за малу и велику радњу — потребу — са уштедом од 70% горивнога материјала; доставку **стројева** и подизање целих творничких намештаја. — **Проспенти и објашњења** шаљу се бадава и слободно од поштарине. **Препоручителна писма** ради увида.

Вићентије Пола, мерник. **Ото Сабовић,** архитект и концесионовани неимар-видар.

ПИСАРНА: Будапешта, округ VI., бр. 2 Хуњадијев трг. 1—10

МЕШОВИТА ТРГОВИНА
ПЕРА Ј. МИХАЈЛОВИЋ
ДОБРИНЦИ (СРЕМ)
потребује 1 спомоћника. 1—3

40-годишње признање!

Болести у устима и зубне болести

као клађење зуба, зубобољу, запаљења, отоке, да не тече крв из меса око зуба, непријатан задах из уста, стварање камена око зуба најсигурније чува и лечи, кад се дневно употребљује у целом свету чувена права ц. к. дв. зубног лекара

Др. ПОПА

АНАТЕРИНСКА ВОДИЦА ЗА УСТА
а знатно повољним боцама по 50 н., 1 ф., 1.40.

пошто сваку другу водицу зубну надмашује, као средство за чување од свију болести у устима и зубних болести као опробана водица за испирање при хроничним вратобољама и као нужно средство за испирање при употреби минералних вода, а која водица, кад се заједно употребљује са **зубним прашком или зубном пастом др. Попа** одржава увек чисте и лепе зубе.

Зубна пломба др. Попа најбоље је средство, да испуњавамо сами себи зубе.

Биљни сапун др. Попа против свакојаких мрасуљица а уједно изврстан и за купање.

Др. ПОПА

из семена од сунцокрета зејтин-сапун.
Savon impér. de Venus.
Savon cristallin de Glycérine.
Savon transparent de Glycérine.
који садрже у себи 40% глицерина.

Сада су најомиљенији сапуни за умивање и за чување здравља ради одржања нежног и свежег лица као и белих као снег руку.

Цена: **Анатеринска водица за уста** 50 нов., ф. 1.— фор. 1.40; **Анатеринска зубна паста** у довама фор. 1.22; **Мирисава зубна паста** по 35 нов.; **Зубни прашак** у кутицама 68 нов.; **Зубна пломба** у кутијама фор. 1.—; **Биљни сапун** 30 нов.

Нарочито се опомиње сваки, да се чува од куповања лажне анатеринске водице за уста, која се по анализи највише састоји из препарата разних киселина, те која због тога зубе пре времена исквари.

Dr. J. G. POPP, Wien, I. Bognergasse 2.

Може се добити у **Н. Саду**: у апотеци Гровингеровој и Г. Плавшића, код Љ. Стефановића, Д. Коде, Е. Слевака и П. Јовановића. У **Паланци**: код К. Харликовића апот. У **Футогу**: у апот. С. Цвика. У **Петровцу**: у апот. Е. Адањи. У **Бачу**: Ј. Доминић апот. У **Петроварадину**: у апот. наследника Деодатових. У **Карловци**: у апот. Л. Страсера посл. У **Руми**: у апот. И. Хондела и А. Козјака. У **Илоку**: у апот. Ф. Ласлоа. У **Митровици**: у апот. Петровића, Цајсбергера, К. А. Суботића. У **Иригу**: у апот. Ц. Веселија. У **Вуковару**: Ф. Кирхбаума, А. Крајчовића апот., Васе Лукића трг. У **Брестовцу**: К. Корањи. У **Ердевику**: Ј. Здарил апот. У **Шиду**: А. Козјака апот. У **Жупањи**: А. Тамач апот. као и у свима апотекама, дрогеријама и парфимеријама. Треба нарочито искати производе **др. Попа** и никако не примати друге. 9—49

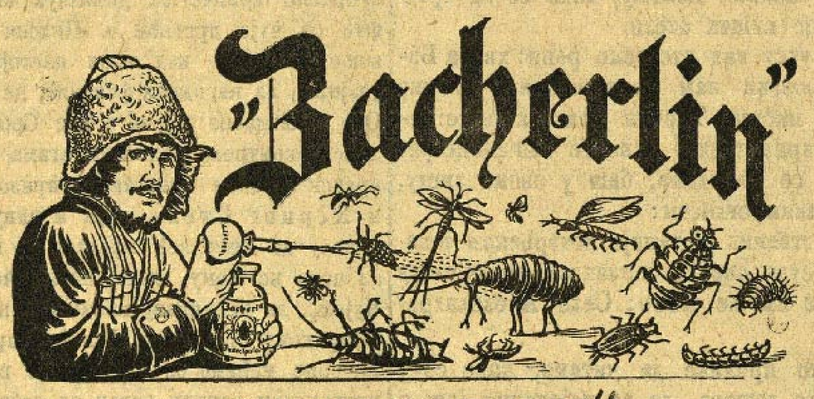

„ЗАХЕРЛИН"

НАЈБОЉИ ПРАШАК ПРОТИВ ИНСЕКАТА СВАКЕ ВРСТЕ.

Намах убија и истребљује сваки гад од разних инсеката **тако, да им ни трага** неостаје.

Тамани стенице и буве.

Начисто потамани бубе швабе у кухињама.

Сачува хаљине од мољаца.

Муве разгони и сачува нас њихове досаде.

Кућевну животињу и биље чува од сваких гадија и од болести одовуд.

И нечистоту на глави — заши тамани и т. д.

Ваља пазити: да онај прашак у пакетима није прави специјалитет захерлов.

Само у оригиналним флашицама што се шаље прави је и то из стоваришта

J. ЗАХЕРЛА (I. ZACHERL, WIEN I., GOLDSCHMIEDTGASSE 2.)

Овај се прашак може добити код:

Браће Вагнера	у Новом Саду	Мил. Плавшића у Илоку
Д. Коде	„ „ „	Косте Павловића у Карловци
Е. Дицгена	„ „ „	Иг. Андреса у Варадину
Љ. Стефановића	„ „ „	Браће Ристера у Руми
Г. Плавшића	„ „ „	Браће Дудића „ „
Ј. Х. Димитријевића	„ „ „	Јоце Костића у Митровици.
		Ђорђа Петровића апот. у Митровици

По свима местима познају се продавнице овога праха по изметутим „перзијским плакатима." 4—11

Будимпешта 1885. вел. поч. диплома	Н. Паланка 1887. златна колајна	Лондон 1871. почаска диплома

Беч 1873. колајна за заслуге

ЈОСИФ ЧИК

Париз 1867. колајна од бронзе

ц. кр. искључ. сремска фабрика хидраул. повл. прва портланд. цемента и креча

У БЕОЧИНУ

ЦЕНТРАЛНИ БИРО И СТОВАРИШТЕ:

БУДИМПЕШТА, V., RUDOLFQUAI 8,

препоручује гг. грађевинарима и архитектима, грађевинским предузимачима, великопоседницима, председницима политичких и црквених општина, као и поштованој публици своје сопствене производе од

ПОРТЛАНДСКОГ ЦЕМЕНТА
и
ХИДРАУЛИЧКОГ КРЕЧА

који се вазда у подједнако изврсној квалоћи лиферују.

Ценовници и објашњења шаљу се драге воље на захтевање. 2—30

Кечкемет 1872. сребрна колајна.	Н. Сад 1875. златна колајна	Сегедин 1878. колајна за заслуге	Трст 1882. златна колајна.

Објава лицитације.

„Заложница" јавља овим да ће се 23. марта (4. априла) 1889. год. у 9 сах. пре подне под руковањем судског изасланика на јавној лицитацији **продавати заложене ствари** којима је рок откупу 22. марта (3. априла) **истекао.** Н. н. купци дакле учтиво се позивају овамо.

Странке, које би још вољне биле своје пале ствари да искупе или да рок залози продуже, позивају се овим, да то учине најдаље до 22. марта (3. априла).

У Новом Саду месеца марта 1889.

1—1 **Игњат Вајнфелд.**

ТРГОВАЧКА КУЋА
БЕРНХАРДА ТИХО-А

у Брину, Krautmarkt 18, у својој кући,
шаље уз плату у наточ:

Вуненог беша (Beige) двоструко широког, као нешто најтрајније за цело одело 10 метери фор. 6·50

КУЋЕВНОГ КОНЧ. ПЛАТНА 1 ком. 30 рифи 4/4 ф. 4.50; 1 ком. 30 рифи 5/4 ф. 5.50

Индијског фула полувуна двоструко широко за цело одело 10 метери фор. 5.—

Кинг-тканине боље од кончаног платна 1 ком. 5/4 широко, 30 рифи фор. 6.—

Новост за госпође најмодернији штраф. штофова у свима бојама, двоструко широки 10 метери ф. 8.—

Шифона 1 ком. 30 рифи, прима ф. 5.50 најбољи квалитет ф. 6.50

Црног терна саски фабрикат, двоструко широк, за једно цело одело 10 метери фор. 4.50

Канафаса 1 ком. 30 р. љубичастог ф. 4.80; 1 ком. 30 рифи црвеног ф. 5.20; **Гари-канафаса** 1 ком. 30 рифи љубичастог и црвеног фор. 6.—

Карираних штофова за хаљине 60 см. широко, најновије мустре 10 метери фор. 2.50

Оксфорда за прање, добар квалитет 1 комад 30 рифи фор. 4.50

Вуненог рипса у свима бојама, 60 см. широко 10 метери фор. 3.80

Енглеског оксфорда најбоље за препоруку 1 комад 30 рифи фор. 6.50

Драјдрата најбоља квалоћа, 60 см. широко 10 метери фор. 2.80

ЈЕДНА ГАРНИТУРА ОД РИПСА састоји се из 2 креветна и једног стоног чаршава са свиленим ројтама фор. 4.—

Жакар-штофа 60 см. широког, најновије мустре 10 метери фор. 3.80

ЈЕДНА ГАРНИТУРА ОД ЈУТЕ два креветска и један стони чаршав са ројтама фор. 3.50

Француског воала 10 метери, елегантна хаљина за сокак, за прање фор. 3.—

Завесе од јуте турска мустра један пар завеса фор. 2.30

Мушких кошуља свој фабрикат, белих или шарених 1 ком. Ia ф. 1.80 II. ф. 1.20

ОСТАТАКА ОД ХОЛАНДСКИХ ЋИЛИМОВА од 10—12 метери дугачких један остатак фор. 3.60

Женских кошуља од шифона и платна са финим везом 3 ком. фор. 2.50

Једна летња марама за огртање 9/4 дугачка фор. 1.20

Женских кошуља од јаког кончаног платна са крезлама 6 комада фор. 3.25

1 коњски покровац најбољи фабрикат 190 см. дугачак, 130 см. широк фор. 1.50

Царско жути фијакерски покроваца 1 комад фор. 2.50.

Фабрично сложиште чојаног еспапа

Бринске чоје један остатак 3·10 метера за једне мушке хаљине фор. 3.75

БРИНСКИХ ПОМОДНИХ ШТОФОВА остатак 3·10 метера дугачак за једне мушке хаљине ф. 5.50

Помодни штоф 3·10 метера врло фини за мушке хаљине фор. 8.—

ШТОФОВА ЗА ГОРЊЕ КАПУТЕ најфинија квалоћа за један горњи капут фор. 8.—

Летњег камгарна 1 остатак за цео пар мушких хаљина, за прање 6·40 метери фор. 3.—

!! УЗ ПРИЛИКУ !! **ОСТАТАКА БРИН. ШТОФОВА** један остатак за мушке хаљине 3·10 метера дугачак ф. 4.50

Мустре се шаљу бадава и наплаћеном поштом; За добру робу и тачну отправку гарантира се

Елегантно истављене карте са 400 мустри г.г. кројачима нефранковано. 2—20

Власник и издавалац Милица Томић рођ. Милетић. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.